

Beslut: 2008-05-19

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 1 april 2008

Saken

Återkrav av studiehjälp på grund av
ändrad studieomfattning under
vårterminen 2008

Nämndens beslut

Nämnden beslutar att återkravet ska sättas ner till 1 050 kronor.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

CSN beslutade den 1 april 2008 att återkräva 3 150 kronor som betalades ut till NN den 31 januari, 29 februari och den 31 mars 2008 som studiebidrag eftersom skolan hade rapporterat att NN inte studerade på heltid från och med den 15 januari 2008. I beslutsunderlaget fanns skolans frånvarolista, enligt vilken NN under perioden den 15 januari till den 15 februari 2008 hade haft en ogiltig frånvaro om 27 timmar.

NN överklagade den 11 april 2008 beslutet och anförde bland annat följande. NN anser att ett missförstånd har skett. Enligt frånvarounderlaget har NN en ogiltig frånvaro om 25 procent under en månad men får indraget studiebidrag för tre månader. NN studerar på heltid från och med den 18 februari. Utan studiebidrag har NN svårt att avsluta sin utbildning utan måste börja jobba i stället.

CSN överlämnade ärendet den 24 april 2008 och tillförde ärendet en ny frånvarolista, enligt vilken NN under perioden den 15 februari till den 15 mars 2008 haft en ogiltig frånvaro om 12 timmar och under perioden den 15 mars till den 21 april inte haft någon frånvaro alls.

NN har den 5 maj 2008 inkommit med synpunkter i ärendet där NN bland annat anför. NN som elev har inte samma möjlighet att ta del av samma information om sammanlagd tid som lärarna. Det gör det omöjligt att kontrollera om lärarna har rapporterat in närvaron korrekt. Varningarna NN har fått av skolan har mest känts som tomta hot som de har kommit med under hela NN:s utbildning.

Författningsbestämmelser

Av 2 kap. 5 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiehjälp får bara lämnas för heltidsstudier, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver något annat.

Av 5 kap. 1 § studiestödslagen framgår att studiehjälp ska krävas tillbaka, om någon fått studiehjälp felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta. Om det finns synnerliga skäl får ett krav på återbetalning helt eller delvis efterges.

Av 2 kap. 3 § CSNFS 2001:6 framgår att studiehjälp får lämnas om den studerande

1. får särskild undervisning med stöd av 8 kap. 2 § gymnasieförordningen (1992:394),
2. deltar i utbildning som enligt 10 kap. gymnasieförordningen är speciellt anpassad för svårt rörelsehindrade ungdomar,
3. i annat fall inte kan bedriva sina studier på heltid på grund av sjukdom eller funktionshinder, men bedriver sina studier i så stor utsträckning som förhållandena medger, eller
4. med stöd av 5 kap. 4 b § skollagen (1985:1100) fått medgivande att bedriva studier av mindre omfattning än heltid på ett individuellt program.

Undantaget från kravet på heltidsstudier gäller endast om den studerande deltar i undervisningen i enlighet med den fastställda planen för utbildningen.

Nämndens bedömning

När en studerande är ogiltigt frånvarande från undervisningen kan den studerande inte anses vara heltidsstuderande. Några enstaka timmar av ogiltig frånvaro under en månad kan dock inte anses tillräckligt för att konstatera att den studerande inte längre bedriver heltidsstudier. Det är skolan som avgör om frånvaro är giltig eller ogiltig.

När det gäller återkrav av studiehjälp som betalats ut för mycket har överklagandenämnden i ett vägledande avgörande den 17 mars 2008, dnr 2008-00554, uttalat att det måste finnas ett beslutsunderlag som gör det möjligt att ta ställning till om den studerande bedrivit heltidsstudier eller inte.

Enligt skolans rapportering har NN inte bedrivit heltidsstudier från och med den 15 januari 2008 och har därför inte längre rätt till studiehjälp. Studiehjälp har därför betalats ut felaktigt 31 januari, den 29 februari och den 31 mars 2008. CSN:s ursprungliga beslutsunderlag omfattar dock bara NN:s frånvaro under perioden den 15 januari till den 15 februari 2008 och kan därför bara läggas till grund för återkrav av ett månadsbelopp. Efter det att NN överklagat återkravsbeslutet har CSN tillfört akten frånvarounderslag för ytterligare två månader, utvisande att återkravsbeslutet var i materiellt hänseende korrekt även för ett andra månadsbelopp men felaktigt vad gäller det tredje månadsbeloppet. Den fråga som uppkommer är om det ska anses tillåtet för CSN att förfara på detta sätt. Överklagandenämnden konstaterar att förvaltningsrättslig praxis i betydande utsträckning tillåter att parter åberopar nya fakta och nya omständigheter i högre instans och att detta är ägnat att ge ett så

materiellt riktigt resultat som möjligt. Å andra sidan framstår det inte rimligt att CSN beslutar om återkrav av studiehjälp för en tidsperiod utan något som helst underlag för bedömning av om den studerande varit ogiltigt frånvarande eller inte, och kompletterar utredningen bara i det fall den studerande överklagar beslutet. Överklagandenämnden finner övervägande rättssäkerhetsskäl tala för att det beslutsunderlag som tagits fram för perioder där underlag saknades vid tidpunkten för återkravsbeslutet inte ska leda till återkrav.

Med hänsyn till den ogiltiga frånvaron borde NN ha insett att studiehjälp betalats ut felaktigt. Grund för återkrav finns därför. För att återkrav ska kunna efterges fodras att det finns synnerliga skäl, det vill säga ytterst speciella omständigheter. De omständigheter som NN anfört är inte sådana att det kan anses finnas synnerliga skäl för eftergift.

Mats Törnered

Anna Törnlund

Beslutet har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i nämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Birgitta Eriksson (ersättare för Margareta Lindhagen), Viktor Granbom, Marie-Louise Holmberg, Ulrika Lindmark och Christian Sjöstrand.

Föredragande: Anna Törnlund

Kopia till CSN